

Dars jarayonida ta'lim trendlaridan foydalanishning psixologik xususiyatlari

Karimova Mashhura To'liqinova

Guliston Davlat Universiteti mustaqil tadqiqotchisi, universitet psixologi

Annotatsiya: Ushbu maqolada ta'lim trendlarining ijtimoiy-psixologik xususiyatlari tahlil qilinadi. Zamonaviy ta'lim tizimlarida o'quvchilar va o'qituvchilar o'rtasidagi munosabatlar, o'quv muhitining ijtimoiy jihatlar va psixologik omillar qanday ta'sir ko'rsatishi ko'rib chiqiladi. Maqolada individual va guruh o'qish, emotsional intellekt, motivatsiya va o'z-o'zini baholash kabi psixologik komponentlarning ta'lim jarayonidagi ahamiyati ta'kidlanadi. Shuningdek, raqamli texnologiyalar va ijtimoiy tarmoqlar ta'lim jarayoniga qanday ijtimoiy-psixologik ta'sir ko'rsatishi, shuningdek, o'quvchilarning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishdagi roli muhokama qilinadi. Ushbu tahlil orqali ta'lim muassasalari o'z dasturlarini yanada samarali va moslashtirilgan qilib rivojlantirishlari mumkin.

Kalit so'zlar: ta'lim trendlari, ijtimoiy xususiyatlar, psixologik xususiyatlar, o'quvchilar va o'qituvchilar munosabatlari, o'qish motivatsiyasi emotsional intellekt, mustaqil va guruh o'qish, o'z-o'zini baholash, raqamli texnologiyalar, ijtimoiy ko'nikmalar.

Аннотация: В данной статье анализируются социально-психологические характеристики образовательных тенденций. В современных образовательных системах учитываются взаимоотношения между учениками и преподавателями, социальные аспекты среды обучения, психологические факторы. В статье подчеркивается важность психологических компонентов в образовательном процессе, таких как индивидуальное и групповое обучение, эмоциональный интеллект, мотивация и самооценка. Также рассматривается, как цифровые технологии и социальные сети оказывают социально-психологическое влияние на образовательный процесс, а также их роль в развитии социальных навыков учащихся. Благодаря этому анализу образовательные учреждения могут разработать свои программы, чтобы они были более эффективными и адаптированными.

Ключевые слова: образовательные тенденции, тренды, социальные характеристики, психологические особенности, взаимоотношения ученика и учителя, мотивация к учебе.

Abstract: This article analyzes the socio-psychological characteristics of educational trends. The relationship between students and teachers, social aspects of the learning environment, and psychological factors are considered in modern educational systems. The article emphasizes the importance of psychological components in the educational process, such as individual and group learning, emotional intelligence, motivation and self-esteem. It also discusses how digital

technologies and social networks have a socio-psychological impact on the educational process, as well as their role in the development of students' social skills. Through this analysis, educational institutions can develop their programs to be more effective and tailored.

Keywords: educational trends, social characteristics, psychological characteristics, student-teacher relationships, motivation to study emotional intelligence, independent and group study, self -assessment, digital technology, social skills.

KIRISH.

Har bir talabani alohida e'tiborga olish, ularning qobiliyatlari va ehtiyojlariga mos ravishda ta'lim berish, o'quv jarayonining samaradorligini oshiradi. Bu yondashuv orqali talabalar o'zlarining individual rivojlanish yo'nalishlarini tanlash imkoniyatiga ega bo'lishadi. Talabalar o'rtasida hamkorlikni rag'batlantirish, guruhli ishlash va muammolarni birgalikda hal qilish orqali o'quv faoliyati yanada samarali bo'ladi. Bu yondashuv ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirishga ham yordam beradi. Ta'lim jarayonida kreativlikni rag'batlantirish va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish, talabalarni mustaqil fikr yuritishga va innovatsion yechimlar topishga undaydi. Talabalarga o'z-o'zini o'rganish ko'nikmalarini berish, ularning mustaqil ravishda bilim olishlariga yordam beradi. Bu yondashuv o'z-o'zini motivatsiya qilish va mas'uliyat hissini kuchaytiradi. Ta'lim trendlarining o'quv faoliyatiga jihatlari quyidagilarda namoyon bo'ladi:

- Motivatsiya: zamonaviy yondashuvlar talabalarni o'qishga qiziqtiradi va motivatsiyalarini oshiradi.
- Natijalar: innovatsion metodlar va texnologiyalar yordamida o'qitish natijalari yaxshilanadi.
- Raqobatbardoshlik: talabalar zamonaviy bilim va ko'nikmalarga ega bo'lish orqali mehnat bozorida raqobatbardosh bo'lish imkoniyatiga ega.
- Ijtimoiy ko'nikmalar: kollaborativ yondashuvlar ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi, bu esa kelajakda jamoada ishlashga tayyorlaydi.

Zamonaviy ta'lim trendlari ta'lim jarayonini yangilash, talabalarni faol ishtirok etishga undash va ularning qobiliyatlarini rivojlantirishga qaratilgan. Ushbu trendlarni hisobga olish orqali ta'lim muassasalari o'z dasturlarini takomillashtirishi va talabalar uchun yanada samarali ta'lim muhitini yaratishi mumkin. Trendlar haqida gapirganda, biz hozirda marketing, iqtisodiyot, jamiyat, moda va boshqa sohalarida mashhur va samarali bo'lgan narsalarni gaplashamiz. Ta'lim sohasi ham bundan mustasno emas, uning o'ziga xos tendensiyalari ham mavjud. Dunyoning o'zgarishi ta'limdagi yondashuvlar o'zgarishiga olib keladi, shunday ekan, o'z dolzarbligini yo'qotmaslik uchun ta'lim muhiti o'zgarishlarga tezda javob berishi kerak. 2023 yil uchun o'qitish va o'rganish bo'yicha Horizon hisobotiga ko'ra, sun'iy intellektga asoslangan individual ta'lim, o'qitish usullari, moslashuvchan ta'lim formatlari, talabalar uchun psixologik yordam zarurati kabilar tahlil etilgan [3]. Biz o'qimagan maktablar, ya'ni, zamonaviy ta'limning asosiy tendensiyalari bugungi kunda biz bilan hisoblanmoqda. Bunda 2 xil yondashuvni ko'rish mumkin:

"O'zbekistonda ta'lim muassasalarida psixologik xizmatni tashkil etishga zamonaviy yondashuv: nazariya va amaliyot"

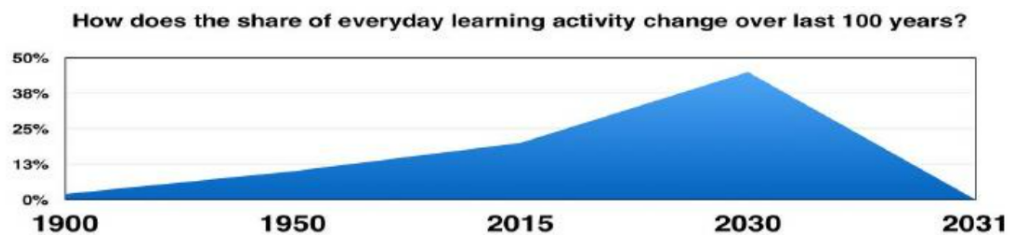
"Biz nimani o'rgandik" va "Nimani o'rganishni hohlar edik". Ta'limning quyidagicha asosiy savollari mavjud:

1. Samarali natija nima?
2. Qanday mazmun bilan talabalar ishlaydi?
3. Qanday o'quv vazifalarini talabalar bajarishadi?
4. O'quv jarayoni qanday tashkil etilgan?

Ta'lim qanday o'zgarmoqda ?

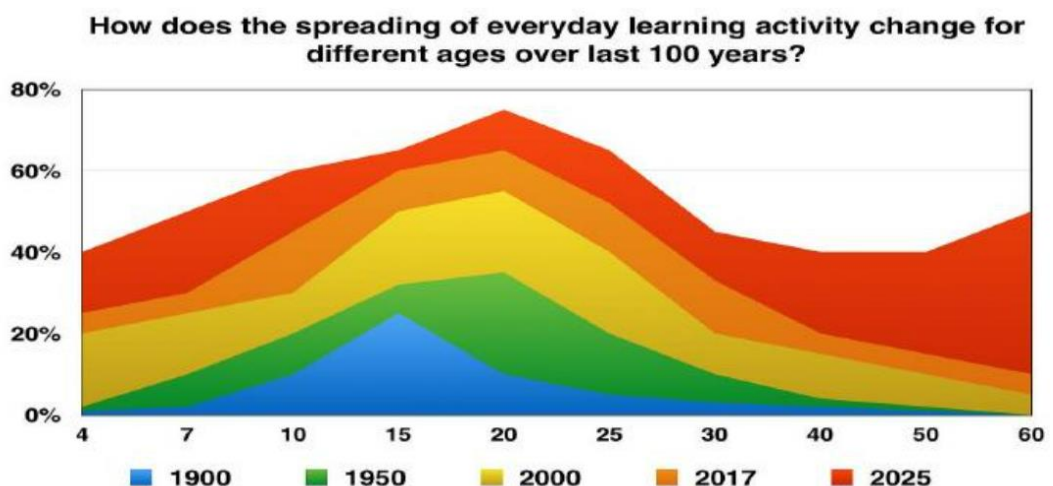
Eng muhim tendensiyalar sifatida adaptiv ta'lim, virtual sinf, OOOK, sinxron va asinxron o'rganish, "Teskari" sinf (teskari o'rganish), mustaqil o'rganishga yo'naltirilgan konsepsiya, ta'lim jarayonini boshqarish tizimi (LMS), "Bulutga asoslangan" o'qitish, mobil ta'lim, kurslarni boshqarish tizimi (CMS), eLearning, 1:1 texnologiyasi, geymifikatsiya tadqiqotlarda o'rganilgan. 2022 yilda ta'limning oxirgi tendensiyalari aniqlandi [2]:

1. Raqamlashtirish va raqamli savodxonlik.
2. Mikro-ta'lim. Agile va Scrum texnologiyalari.
3. Geymifikatsiya. VR va AR texnologiyalari.
4. Adaptiv ta'lim va soft skillsga harakatlanish.

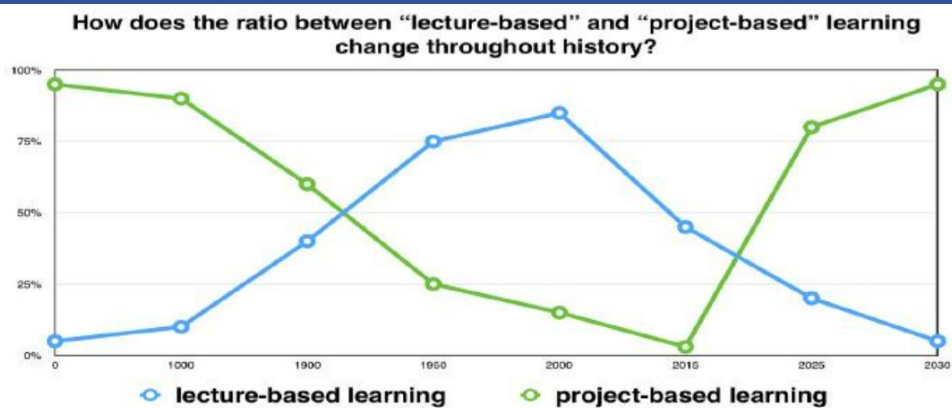
1-rasm. O'rganish asosiy kundalik faoliyatga aylanishning yillardagi o'zgarishlari

O'rganish asosiy kundalik faoliyatga aylanishning yillardagi o'zgarishlari O'rganish umrbod davom etadi. Agar ilgari biz hayotimizning ozgina qismini o'rgangan bo'lsak, kelajakda biz butun hayotimizni o'rganishimiz kerak bo'ladi

O'rganish umrbod davom etishning yillardagi o'zgarishlari

An'anaviy ma'ruzaga asoslangan ta'lim o'z o'rnini loyihaviy va muammoli ta'limga imkon beradi. Loyihaviy ta'lim zamonaviylik talablariga to'liq javob beradi

Loyihaviy ta'limning yillardagi o'zgarishlari

Ta'limni masshtablash modellarini o'zgartirish. Shaxsiy rejaga asoslangan individual mashg'ulotlarning mavjudligi asta-sekin ta'limni almashtiradi. Diagrammada tarix davomida va kelajakda ta'limni kengaytirishga turli xil yondashuvlarning rivojlanishi va pasayishi ko'rsatilgan:

- universitetlarda an'anaviy ma'ruza;
- shaxsiy mentoring;
- shaxsiy va individual ta'lim trayektoriyasi;
- masofaviy ta'lim;
- masofaviy mentoring

Har bir yondashuvlarning rivojlanishi va pasayishini alohida ifodalash mumkin (5-rasmga qarang):

Xulosa qilib shuni aytishimiz mumkinki, ta'lim trendlarining ahamiyati o'quv faoliyatining samaradorligini oshirishda juda katta. Innovatsion texnologiyalar, individualizatsiya, kollaborativ o'qish va boshqa zamonaviy yondashuvlar ta'lim jarayonini yangilashga yordam beradi. Ushbu trendlarni inobatga olish orqali, ta'lim muassasalari talabalarni muvaffaqiyatli kelajak uchun tayyorlashda yanada samarali bo'lishlari mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Бадмаев М.М. Методика преподавания психологии. Москва, 2001
2. Davletshin M.G, Do'smuhamedova Sh. va boshq, Yosh davrlari va pedagogik psixologiya,. -Toshkent, 2007
3. Махмудова Д.А. Речь при эмоциональном напряжении. Вестник интегративной психологии. 2022год. Выпуск 26 стр.140